

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Бойка Ивайлова Чернева,
член на научно жури, Заповед № РД 38- 731 от 20.12.2020 г.
на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”

Относно: Дисертационен труд за присъждане на научна и образователна степен „доктор по право“ в област на висше образование 3.Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право (Конституционно право)

Дисертант: Любомир Николаев Талев, докторант в катедра „Конституционноправни науки” в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“

Тема на дисертационния труд: „Принципът за разделението на властите в контекста на формата на държавно управление “

I. Данни за процедурата.

Със заповед № РД № РД 38- 731 от 20.12.2020 г.. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ съм определена за член на научното жури по процедура за защита на дисертационен труд на тема „Принципът за разделението на властите в контекста на формата на държавно управление” за придобиване на научната и образователна степен „доктор по право“ в област на висше образование „3. Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.6 Право (Конституционно право).

Представените от дисертанта материали за участие в процедурата са в съответствие с изискванията на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“.

Процедурата до защитата на дисертационния труд пред катедрения съвет е протекла законосъобразно, представени са необходимите документи за научното жури и за публичната защита.

Любомир Талев е зачислен в задочна форма на докторантура по конституционно право. Положил е докторански минимума и е изпълнил всички дейности в рамките на обучението. Отчислен е с право на защита със заповед № РД 20-720/20.03.2019 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски”

II. Данни за дисертанта.

Професионалната биография на Любомир Талев е пряко свързана с създаването и оценката на законодателството и защитата правата на гражданите. Понякога той е директор на Дирекция „Съвет по законодателството”, Министерство на правосъдието. Има практически опит като адвокат в областта на търговското, облигационното, банковото и застрахователното право, конкурентното право и концентрациите, административното право, трудово право, гражданскопроцесуално право и др.

Любомир Талев е завършил Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски” и е придобил магистърска степен по специалност „Право” (2002 г.). Има магистърска степен по конкурентно право от City University of London (2008-2009). Любомир Талев има професионална квалификация от Institute for US Law „Въведение в правото на САЩ”.

III. Актуалност и значимост на тематиката на дисертационния труд.

Учението за разделението на властта е централна концепция на съвременния конституционализъм, която се радва на почти несравнима репутация като основополагащ принцип на либералната демокрация. Популярността на учението като основен елемент на конституционния и политически дискурс предполага контекста на държавната власт. Значимостта на настоящия труд е в тази посока. Неговата идейна среда е разбирането за модерната конституционна държава, институционалният дизайн на функциониращите институции в съответствие с принципа за разделение на властите и разбирането за неговите различни проявления.

Изследванията в областта на разделението на властите са особено актуални предвид развитието на теориите за държавата и правото. Глобализацията и

европеизацията в правото имат своето влияние върху структурирането и упражняването на държавна власт. В литературата се отбелязват нови нива на проявления на политическата власт. Класическата концепция за разделение на властите е изправена пред нови предизвикателства. Развитието на публичната администрация, и като цяло на административната държава, налага институционализирането на нови баланси между властите. Българската държава и право са част от тези процеси и е необходимо осмислянето на разделенията на властите в различни аспекти – специално-юридически, исторически, политически, функционален. В този смисъл дисертационният труд на Любомир Талев е актуално и значимо научно изследване. Редица автори в теорията на правото дискутират учението за разделение на властите и необходимостта от нова институционална теория. Настоящата работа обсъжда тези въпроси и поставя акцент върху конституционния принцип за разделенията на властите.

IV. Обща характеристика на съдържанието на дисертационния труд.

Дисертационният труд е в обем от 460 стандартни страници увод, три глави, структурирани в параграфи и заключение. Използваната библиография се състои от 135 заглавия (кирилица 121 заглавия и на латиница 14 заглавия). В изследването е използвана практика на Конституционния съд на РБ и на Европейския съд по правата на човека. Работата се отличава с добър стил и достъпност на изложението. Тя е добре балансирана като структура и съдържание. Всяка основна част на работата се характеризира с пълнота, завършеност, логическа и предметна връзка с останалите части на дисертацията.

Първа глава *„Форма на държавно управление и разделение на властите“* разглежда понятията за разделение на властите и за форма на държавно управление и тяхната взаимосвързаност. Функционалният институционален анализ е поставен на широка теоретична основа. Държавната власт е представена в широк политически, социален и юридически смисъл. Разгледани са редица съществени за правото, държавата въпроси – легалност, легитимност, принудителност, морал и право. Принципът за разделенията на властите се разглежда в политически, организационен и юридически смисъл. Той се дискутира и във връзка с учението за народния суверенитет, принципа на правовата държава и принципа на политическия плюрализъм.

Подробно са изложени видовете формите на държавно управление в зависимост от приложението на принципа за разделение на властите.

Втора глава „*Възникване и историческо развитие на принципа за разделиението на властите. Приложение на принципа в България преди 1991 г.*” е посветена на възникването и историческото развитие на принципа за разделиението на властите като методологична предпоставка за пълноценно изследване на теоретичните аспекти на учението за разделиението на властите и функционалните модели за неговото приложение. Обърнато е специално внимание на приложението на принципа в България. В тази си част изследването съдържа ценни обобщения и преглед на историческото развитие.

Глава трета „*Форма на държавно управление и разделение власти съгласно Конституцията от 1991 г.*” посветен на конституционната уредба на принципа за разделиението на властите и на неговото практическо приложение. Разгледани са разделиението между учредителна власт и учредени власти, хоризонталното и времевото разделение на властите. Анализирани са функциите, правомощията и взаимоотношенията между титулярите на отделните власти, въз основа на което са изведени особености на българския конституционен модел.

Отделено е специално внимание на предложението за промяна на формата на държавно управление с президентска република. На критика са подложени предложенията за промени в Конституцията. Направени са редица предложения *de lege ferenda*, като изрично е посочено, че не всички промени, засягащи отношенията между разделиените власти или вторичното разделение в отделните власти, трябва задължително да се извършват под формата на изменения и допълнения в Конституцията.

V. Научни приноси и практическо значение на дисертационния труд.

Дисертационният труд притежава **безспорни научни приноси в областта на конституционното право**. Дисертантът добросъвестно е посочил приносите, до които е достигнал. Оценката на научния труд в рамките на процедурата изисква да бъдат изведени по-съществените научни приноси.

Дисертационният труд е цялостно научно изследване на въдействието на принципа за разделение на властите върху държавното управление, като са посочени редица негови проявления в съвременната държава.

Съществен научен принос представлява излагането, критиката и цялостно изясняване на понятия, свързани с разделението на властите през призмата на българското конституционно право. Историческият преглед на развитието на учението за разделение на властите в българската конституционна традиция има самостоятелен принос.

Приносни моменти съдържа анализът на разделението на властите в контекста на защитата на правата на човека и практиката на Европейския съд по правата на човека.

Обсъждането на квазиюрисдикции и държавни регулатори от гледна точка на разделението на властите също има значим приносен характер. Дисертантът търси и посочва рационални решения за създаване на функциониращи модели.

Принос представляват направените предложения *de lege ferenda*, които подчертават и практическото знание на труда.

VI. Оценка на автореферата и публикациите на дисертанта.

Авторефератът отговаря изцяло на изискванията за представяне на дисертационния труд, като отразява вярно и точно неговото съдържание и основните приносни моменти.

Публикационната дейност на дисертанта е свидетелство за неговата задълбочена научна работа по темата на дисертацията и способността му да дискутира актуални научни въпроси. Дисертантът е представил 3 публикации по темата на труда:

1. Възникване и развитие на учението за разделението на властите от Античността до Новото време. – В: Киров, Пл. (съст.) Сборник Конституционни изследвания 2014-2015 г. 25 години демократична трансформация в Република България, С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2016 г., стр. 530

2. Ролята на президентската институция в българския модел на разделение на властите. – В: Киров, Пл. (съст.) Сборник Конституционни изследвания 2016 г. 70 години република, С.: Университетско издателство „Св. Климент Охридски“, 2018 г., стр. 286

3. Ролята на Конституционния съд в българския модел на разделение на властите. – В: Киров, Пл. (съст.) Сборник Конституционни изследвания 2017 г. – под печат

VII. Заключение.

Дисертационният труд „Принципът за разделението на властите в контекста на формата на държавно управление“ на Любомир Талев е резултат на сериозна работа и личен принос в областта на конституционното право. Научното изследване съдържа сериозни и задълбочени теоретични обобщения и научни приноси и отговаря напълно на изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ “Св. Климент Охридски”.

Направената характеристика на научното изследване и оригиналният принос в науката ми дават основание убедено да формулирам своята положителна оценка за представения в процедурата по защита дисертационен труд „Принципът за разделението на властите в контекста на формата на държавно управление “ и да гласувам положително дисертантът Любомир Николаев Талев да придобие образователната и научна степен „доктор“ в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право (Конституционно право).

Изготвил становището:

Доц. д-р Бойка Чернева

София, 13 февруари 2020 г.